

Cuprins

Moartea unui slujbaş	5
Grasul și slabul.....	9
Cameleonul	12
Reguli pentru scriitorii începători.....	17
Ultima mohicană.....	22
Mihalțul.....	29
Răufăcătorul.....	36
Majurul Prișibeev	42
Un impresar sub divan	48
Călugărul negru	52
Profesorul de literatură	93
Ionici	124
Omul în carapace.....	149
Un caz din practică.....	167
În interes de serviciu	182
În rîpă.....	203
Arhiereul	255
Logodnica	277

A.P. Cehov, *Nevesta. Rasskazi i povesti*

© 2013 by Editura POLIROM, pentru traducerea
în limba română

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: Ivan Kramskoi (1837-1887), *Portretul unei femei necunoscute*, 1883

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,
sector 4, 040031, O.P. 53, C.P. 15-728

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

CEHOV, ANTON PAVLOVICH

Logodnica: schițe și povestiri / A.P. Cehov; Anda Boldur
(trad. din lb. rusă de). – Iași: Polirom, 2013

ISBN print: 978-973-46-3194-0

ISBN ePub: 978-973-46-3960-1

ISBN PDF: 978-973-46-3961-8

I. Boldur, Anda (trad.)

821.161.1-32=135.1

Printed in ROMANIA

A.P.
CEHOV

Logodnica
Schیțe și povestiri

Traducere din limba rusă
și note de Anda Boldur

POLIROM
2013

În ziua înmormîntării nu s-au ținut cursuri la liceu. Sicriul și capacul au fost purtate de colegi și de elevi, iar corul liceului a cîntat tot drumul pînă la cimitir: „Sfinte Dumnezeule, sfinte tare, sfinte fără de moarte!”.

La cortegiul funebru au luat parte trei preoți, doi diaconi, tot liceul de băieți și corul catedralei în odăjdii de ceremonie. Văzînd o înmormîntare atît de solemnă, trecătorii se opreau, își făceau semnul crucii și spuneau:

— Să dea Dumnezeu oricui să moară astfel!

Întors de la cimitir, Nikitin, mișcat, se așază la biroul său, își deschise jurnalul și scris:

„Adineaori a fost coborît în mormînt Ippolit Ippolitîci Rîjițki.

Pace cenușii tale, modest trucidator!

Mania, Varia și toate femeile care au asistat la înmormîntare au plîns sincer, poate pentru că știau că pe omul acela șters, lipsit de orice farmec, nu l-a iubit nici o femeie. Aș fi vrut să spun la mormîntul camaradului meu un cuvînt din inimă, dar am fost înștiințat că treaba asta ar putea să-i displacă directorului, care nu l-a prea simpatizat.

Mi se pare că e prima zi de la căsătoria mea cînd îmi simt sufletul greu...”

În tot restul anului școlar nu s-a mai petrecut nici un eveniment deosebit.

Iarna a fost blindă, fără geruri mari, cu zăpadă puțină; în ajun de Bobotează, bunăoară, toată noaptea vîntul s-a jeluît ca toamna, streșinile au curs, iar dimineața, la sfințirea apelor, poliția nu a lăsat pe nimeni să coboare pe rîu, din pricină că gheața se umflase și se înnegrise. Dar, cu toată vremea închisă a iernii, Nikitin era tot atît de fericit ca și vara. La plăcerile lui se mai adăugase o distracție nouă: învățase să joace vînt. Un singur lucru îl tulbura și îl supăra cîteodată, împiedicîndu-l să fie cu totul fericit:

pisicile și cîinii pe care îi primise de zestre. Dimineața, mai ales, domnea în casă un miros de menajerie, pe care nimic nu-l putea face să dispară. Adesea pisicile se încăierau cu cîinii și se stîrnea o hărmălaie de nedescris. Mușka cea arțăgoasă era hrănită de zece ori pe zi. Ca și înainte, nu-l putea suferi pe Nikitin și miriia la el: „Rr-nga, rrr-nga”.

Într-o seară din Postul Mare se întorcea acasă pe la miezul nopții, de la club, unde jucase cărți. Ploua, era întuneric, noroi. Nikitin simțea în adîncul sufletului un fel de amărăciune și nu se putea dumeri care să-i fie pricina: pierderea celor douăsprezece ruble sau tonul cu care unul din parteneri, cînd îl văzuse punînd pe masă rublele pierdute, spusese că Nikitin e doldora de bani, făcînd vădit aluzie la zestrea pe care o primise. Nu-i părea rău nici de cele douăsprezece ruble și nici cuvintele partenerului nu avuseseră, în fond, nimic jignitor. Totuși nu era în apele lui. Nu mai regăsea în el nici graba și nici plăcerea de altădată de a se întoarce acasă.

— Ptiu, ce-o fi cu mine? exclamă el, oprindu-se lîngă un felinar.

Se gîndi că nu-i părea rău nici de cele douăsprezece ruble pierdute, fiindcă erau bani nemuncați. Dacă ar fi muncit, ar fi cunoscut prețul ficărcii copcici și nu ar fi fost nepăsător la cîștig sau la pierdere. Toată fericirea lui, de altfel, își spuse mai departe, o dobîndise tot atît de gratuit, pe degeaba. Pentru el această fericire era un lux, ca o doctorie pentru un om sănătos. Dacă ar fi fost și el ca marea majoritate a oamenilor, coplesit de grija unei bucăți de pîine, dacă ar fi trebuit să lupte din greu pentru existență, dacă l-ar fi durut spinarea și pieptul de muncă grea, masa cea de toate zilele, căminul cald și plăcut și căsnicia-i fericită ar fi fost o necesitate, o răsplată, un farmec al vieții. Așa însă toate

acestea căpătau o semnificație stranie, nelămurită.

— Ptiu, ce-o fi cu mine? repetă el, dîndu-și limpede seama că însuși faptul că îi putuseră trece prin minte asemenea gînduri era un semn rău.

Cînd ajunse acasă, Mania dormea; respira regulat și surîdea în somn. S-ar fi zis că și somnul îi face plăcere.

Lîngă ea torcea pisoiiul alb, strîns ghem. Nikitin aprinse lumînarea, apoi o țigară. În timpul acesta Mania se trezi și bău cu sete un pahar cu apă.

— Am mîncat prea multă marmeladă! spuse ea, începînd să rîdă. Ai fost la ai noștri? întrebă apoi, după o scurtă tăcere.

— Nu, n-am fost.

Nikitin aflase că Poleanski, în care Varia își pusese în ultima vreme mari speranțe, primise ordin de mutare într-una din garnizoanele din apusul țării și începuse să facă în oraș vizitele de rămas-bun; de aceea în casa Șelestovilor nu domnea prea multă veselie.

— Spre seară a trecut Varia pe aici, spuse Mania așezîndu-se în capul oaselor. Nu mi-a spus nimic, dar i se vedea pe față cît de greu îi vine, sărăcuța de ea! Nu-l pot suferi pe Poleanski. E gras, greoi și, cînd merge sau dansează, îi tremură obrazii... Nu, nu-mi place deloc! Totuși îl consideram un om cinstit.

— Eu și acum îl consider un om cinstit.

— Atunci de ce s-a purtat atît de urît cu Varia?

— De ce urît? întrebă Nikitin, simțînd în el o pornire împotriva pisoiiului care se sculase și își întindea mădularele. După cîte știu, nu i-a făcut nici o cerere în căsătorie și nu s-a angajat cu nimic.

— De ce venea atît de des la noi? Dacă nu ai intenția să te însori, nu veni toată ziua-bună ziua în casa oamenilor.

Nikitin stinse lumînarea și se culcă, dar nu-i era somn și nici nu putea sta întins. Capul îi părea nemăsurat de mare, gol, ca un hambar pustiu, și în golul acesta rătăceau gînduri noi, ciudate, ca niște umbre amenințătoare. Își spusese că, dincolo de lumina blîndă a candeliei, dincolo de fericirea tihnită și surizătoare a familiei, dincolo de universul acesta îngust, în care el și pisoiful alb duceau o viață atît de molcomă și de dulce, mai exista și o altă lume... Și, dintr-odată, îl cuprinse un dor nebun să se ducă în acea lume, să muncească și el undeva într-o fabrică sau într-un atelier mare, să vorbească de la o catedră universitară, să scrie, să publice, să trudească, să sufere... Simțea c-ar vrea să fie mistuit de o pasiune nobilă, de o chemare căreia să i se consacre pînă la uitare de sine, pînă la nepăsare față de fericirea personală, atît de monotonă. În minte îi apărură pe neașteptate Șebaldin, care striga la el îngrozit:

— Nici măcar nu l-ai citit pe Lessing! Ce mult ai rămas în urmă! Doamne, cum ai decăzut!

Mania se sculă din nou să bea apă. Nikitin se uita la gîtul, la umerii și la sîinii ei plini, și-și aduse dintr-odată aminte de complimentul făcut de generalul de brigadă în biserică: să rămînă întotdeauna un boboc de trandafir.

— Un boboc de trandafir! murmură el și începu să rîdă.

— Rr-nga, rrr-nga, îi răspunse de sub pat cățelușa somnoroasă.

O răutate tăioasă ca un pumnal rece i se răsuci în inimă; îi veni să-i spună Maniei o grosolănic, ba chiar să sară la ea și s-o lovească. Inima începu să-i bată puternic.

— Prin urmare – o întrebă el, stăpînindu-se – dacă cu vencam zilnic la voi în casă, însemna că trebuia neapărat să te iau de nevastă?

— Bineînțeles! De altfel, îți dai seama și tu singur foarte bine.

— Frumos!

Și după o clipă repetă:

— Frumos!

Pentru a nu spune vorbe de prisos și pentru a-și potoli bătăile inimii, Nikitin se duse în birou și se culcă întîi pe divan, fără pernă, apoi jos, pe covor

„Prostii! încerca el să se liniștească. Ești profesor, muncești pe un tărîm dintre cele mai nobile... Ce altceva mai vrei? E absurd!”

Dar îndată tot el își răspunse că nu era deloc profesor, ci un funcționar tot atît de puțin înzestrat și lipsit de personalitate ca și profesorul ceh de limbă greacă, și că nu avusese niciodată o adevărată chemare pentru profesorat; că nu cunoștea deloc pedagogia, care nu-l interesase cîtuși de puțin; că nu știa să se poarte cu copiii; că rostul materiilor pe care le predă îi era necunoscut; poate erau chiar fără de nici un folos. Răposatul Ippolit Ippolitici era un om mărginit, de aceea și profesorii, și elevii știau bine ce puteau și ce nu puteau aștepta de la el; Nikitin însă, întocmai ca și cehul, știa să-și ascundă mărginirea, să înșele cu îndeminare pe toată lumea și să dea impresia că, slavă Domnului, totul merge cum nu se poate mai bine.

Gîndurile acestea îl speriau. Voia să le alunge, își spunea că nu sînt decît prostii pricinuite de nervii săi încordați și că mîine va fi cel dintîi care va rîde de ele...

Și, într-adevăr, spre ziuă începu să-i vină a rîde de această nervozitate nefirească și se învinui că „e mai rău ca o muiere”. Totuși în adîncul sufletului își dădea limpede seama că liniștea

lui de mai înainte se spulberase pentru totdeauna și că în casa netencuită, cu etaj, nu va mai exista de acum încolo fericire pentru el. Ghicea că vremea amăgirilor se sfârșise, că iluziile seceseră și că începea o viață nouă, frământată, conștientă, care nu se împăca deloc cu tihna și fericirea personală.

A doua zi fiind duminică, se duse la biserică liceului și îi întâlni acolo pe director și pe colegi. I se părea că toți sînt stăpîniți de o singură grijă: aceea de a-și ascunde cît mai adînc ignoranța și nemulțumirea lor de viață și că, la rîndul său, pentru a nu-și dezvălui propria neliniște, surîdea și el tot atît de convențional și de fățarnic, vorbind despre nimicuri. De la biserică pașii îl purtară la întîmplare spre gară, unde văzu sosind și plecînd un marfar. Se simțea fericit că era singur și că nu trebuia să stea de vorbă cu cineva.

Acasă îi găsi pe tata-socrul și pe Varia, care veniseră la masă. Varia avea ochii roșii de lacrimi și se plîngea că o doare capul, iar Șelestov mîncea fără măsură și, făcînd vădit aluzie la Poleanski, vorbea cu amărăciune despre tinerii din ziua de azi, care nu inspiră nici o încredere și sînt atît de puțini gentlemeni.

— Este o mojiicie. Am să i-o spun de la obraz! O mojiicie, domnul meu!

Soarele strălucea vesel și își trimitea prin ferestrele mari razele fierbinți. Era abia 20 martie, dar afară, pe străzile orașului, trăsurile luaseră locul sâniilor și grădinile răsunau de ciripitul graurilor. Dintr-o clipă într-alta Manusia avea să deschidă ușa, să-i cuprindă gîtul cu brațele și, vestindu-l că s-a pus șaua pe cai sau că s-a tras șarabana la scară, avea să-l întrebe cu ce să se îmbrace ca să nu-i fie frig. Începea o primăvară tot atît de minunată ca și cea de anul trecut, făgăduind aceleași bucurii... Dar Nikitin se